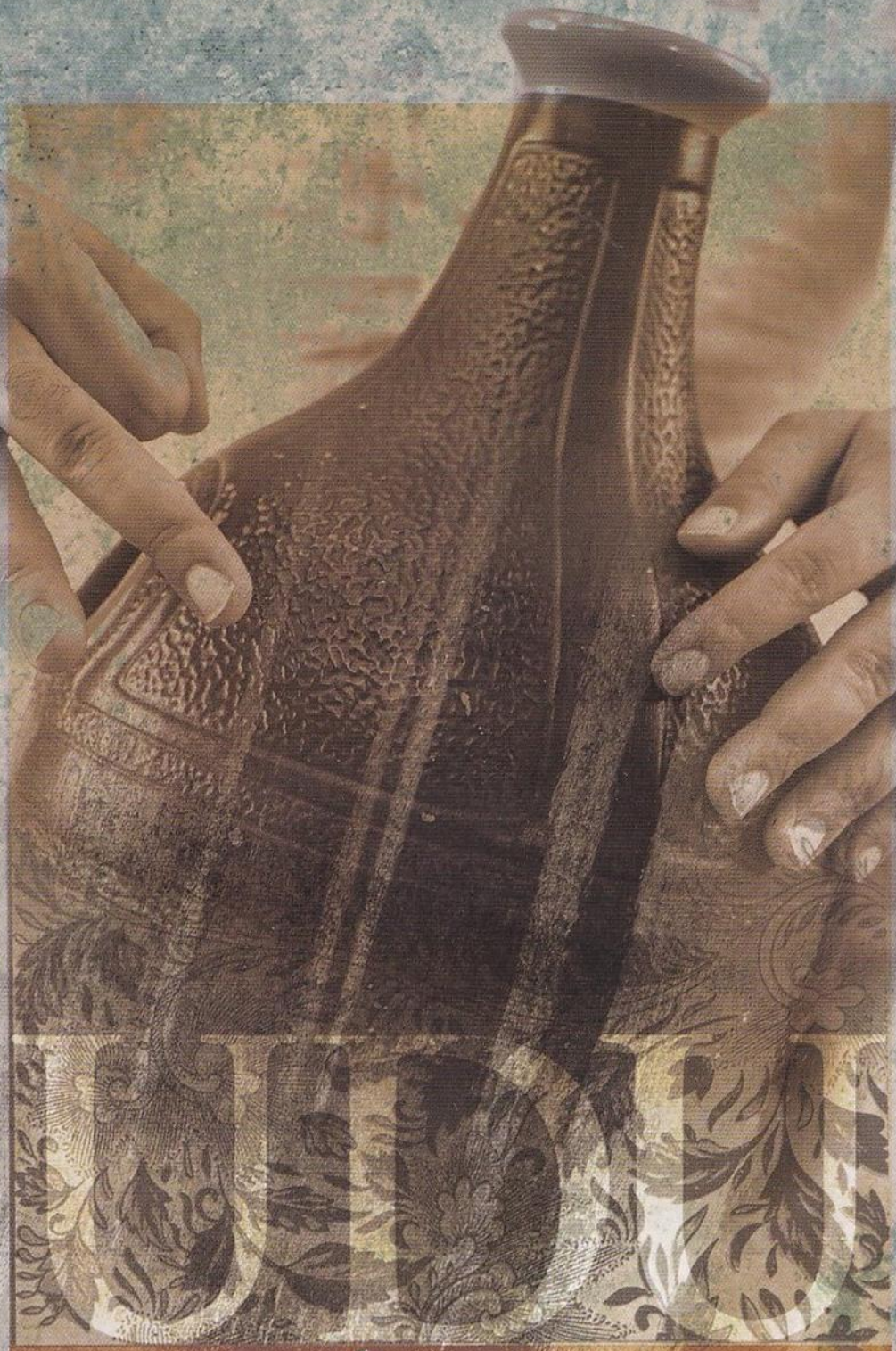

شیوهٔ نوازندگی اودو

محمدرضا رئیسی

از مبتدی تا پیشرفته

بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز

نشر نای

نشر نای‌ونی ناشر تخصصی موسیقی

شیوهٔ نوازندگی اودو (کوزه)

محمدرضا رئیسی

طرح‌جلد: فرید حامدی
نُت‌نگاری: محمدرضا رئیسی
صفحه‌آرائی: اردوان رضای سلطان‌آبادی
نوبت‌چاپ: اول ـ ۱۴۰۳
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
شابک: ۷-۶۱-۸۰۲۶۳۸- ۰-۹۷۹

سرشناسه: رئیسی، محمدرضا، ۱۳۶۲
عنوان: شیوهٔ نوازندگی اودو (کوزه)
ترجمه: محمدرضا رئیسی
مشخصات‌نشر: تهران، نای و نی ۱۴۰۲
مشخصات ظاهری: ۱۶۷ص ،پارتیسیون
وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا
موضوع: موسیقی برای اودو-پارتیسیون
رده‌بندی کنگره: MT ۷۲۵
رده‌بندی دیویی: ۷۸۹/۶۵
شماره کتابشناسی ملی: ۹۵۱۲۹۶۴

تمامی حقوق مادی و معنوی اثر متعلق به «نشر نای و نی» است. هرگونه تولید و تکثیر (کپی و دیجیتال) این اثر بدون مجوز ناشر، غیرقانونی بوده و پیگرد قانونی دارد.

تهران، خیابان انقلاب، مقابل دانشگاه تهران
مجتمع فروزنده، طبقه همکف، شماره ۳۰۸
تلفن فروشگاه: ۶۶۴۶۷۴۰۵
تلفن پخش: ۶۶۴۶۷۱۴۰

فروشگاه اینترنتی: www.nayoney.com

دریافت مجموعهٔ صوتی کتاب

با اسکن بارکد زیر یا با ورود به وبسایت «نای و نی» از فروشگاه فایل مجموعهٔ صوتی کتاب را خریداری نمایید.

www.nayoney.com

بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز

فهرست مطالب

پیشگفتار ۸

راهنمای علائم و نشانه‌ها ۱۰

نام و ارزش زمانی نت‌ها و سکوت‌ها ۱۲

فصل ۱

کلیات ۱۳

پیشینه ساز کوزه (اودو) ۱۴

برای اجرای بهتر و موفقیت در نوازندگی سازهای کوبه‌ای باید به چند نکته توجه داشت ۲۰

شماره گذاری انگشتان دست ۲۳

ساختمان کوزه ۲۳

شیوه‌های قرارگیری کوزه هنگام نواختن ۲۴

اجرای حرکت «باس» Bass ۲۵

اجرای حرکت «اسلپ» Slap ۲۵

اجرای حرکت «گُست» Ghost ۲۶

تکنیک اشاره ۲۶

تکنیک ناخن یا تلنگر یک انگشتی ۲۷

تکنیک تلنگر چهار انگشتی ۲۷

تکنیک ناکینگ (Knocking) ۲۸

تکنیک جارو (Sweep) ۲۸

ریز طبلایی ۲۹

ریز هیل‌تو ۲۹

بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز

فصل ۲

نواخت اول | دینامیک ۳۱

نواخت دوم | تمرین‌های دست ۴۱

نواخت سوم | الگوها و قطعات ریتمیک (بخش نخست) ۴۹

رومبا و تانگو (Rumba & Tango) ۵۱

نیواُرلیان (New Orlean) ۵۳

نواخت چهارم | تمرین‌های ریز ساده (بخش نخست) ۵۵

ریز ساده ۵۶

نواخت پنجم | الگوها و قطعات ریتمیک (بخش دوم) ۵۹

الگوی ریتم‌های جنوبی (بخش نخست) ۶۰

الگوی ریتم‌های جنوبی (بخش دوم) ۶۳

نواخت ششم | ریتم‌های $\frac{۶}{۸}$ (بخش نخست) ۶۷

نواخت هفتم | تمرین‌های اشاره (بخش نخست) ۷۱

تکنیک اشاره ۷۲

نواخت هشتم | الگوها و قطعات ریتمیک (بخش سوم) ۷۵

گلیساندو (Glissando) ۷۹

نواخت نهم | تمرین‌های اشاره (بخش دوم) ۸۱

نواخت دهم | الگوها و قطعات ریتمیک (بخش چهارم) ۸۵

بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز

مارتیو (Martillo) ۸۷
گواگوانکو (Guaguanco) ۸۷
پارتیدو آلتو (Partido Alto) ۸۷

نواخت یازدهم | تمرین ریز ساده (بخش دوم) **۹۳**

نواخت دوازدهم | تمرین های اشاره (بخش سوم) **۹۷**

نواخت سیزدهم | الگوها و قطعات ریتمیک (بخش پنجم) **۱۰۱**

سالسا (Salsa) ۱۰۴
سامبا (Samba) ۱۰۶
فانک (funk) ۱۰۷
سوکا (Soca) ۱۰۷
رگه (Reggae) ۱۰۷

نواخت چهاردهم | ریتم‌های $\frac{۶}{۸}$ (بخش دوم) **۱۱۱**

نواخت پانزدهم | تمرین ریز طبلایی (بخش دوم) **۱۱۵**

ریز طبلایی ۱۱۶

نواخت شانزدهم | ریتم های شافل **۱۱۷**

نواخت هفدهم | الگوها و قطعات ریتمیک (بخش ششم) **۱۲۱**

بولریاس (Bulerias) ۱۲۲

نواخت هجدهم | تمرین ریز هیل‌تو (بخش نخست) **۱۲۹**

بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز

نواخت نوزدهم | الگوها و قطعات ریتمیک (بخش هفتم) **۱۳۳**

زاپاتئادو (Zapateado) ۱۳۴

فصل ۳

نواخت اول | ریتم‌ها و الگوهای لَنگ **۱۴۳**

میزان‌های لنگ (Odd Meter) ۱۴۴

برخی از الگوهای $\frac{5}{8}$ ۱۴۵

برخی از الگوهای $\frac{7}{8}$ ۱۴۷

برخی از الگوهای $\frac{8}{8}$ ۱۴۹

برخی از الگوهای $\frac{9}{8}$ ۱۵۰

برخی از الگوهای $\frac{11}{8}$ ۱۵۱

برخی از الگوهای $\frac{16}{8}$ ۱۵۲

فصل ۴

نواخت اول | الگوها و قطعات ریتمیک **۱۵۵**

مشخصات مراجع ۱۶۷

بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز

پیشینه ساز کوزه (اودو)

پرکاشن[1] یا سازِ کوبه‌ای اساسی‌ترین عنصر در موسیقی آفریقایی است. در فرهنگ‌های مختلف آفریقایی از لوازم عادی خانگی به‌عنوان آلات موسیقی استفاده می‌شود و گسترهٔ وسیع سازهای پرکاشن که امروزه می‌شناسیم حاصل توسعه و تکامل همین لوازم بوده است.

یکی از این سازها «اودو»[2] است. ساز اودو از بین مردمان ایبو[3] در نیجریه نشأت گرفته است. خلاف سایر سازهای کوبه‌ای، اودو توسط زنان ایبویی و با استفاده از کوزه‌های رُسی ابداع و گسترش یافت. در حقیقت واژهٔ اودو در زبان ایبویی به معنی «کوزه» است. آن‌ها از این کوزه‌های رُسی برای حمل آب از رودخانه و نگهداری آن در خانه‌هایشان استفاده می‌کردند. هرچند اودو ساز غریب و شگفت‌انگیزی به‌نظر می‌آید، ولی در سبک زندگی مردمان ایبو، جزء لوازم عادی است تاحدی که می‌توان تعداد زیادی از این کوزه‌ها را یافت که در خانه‌های آنان تل‌انبار شده است. از اودو برای نگهداری حبوبات و سایر خوراکی‌های زراعی نیز استفاده می‌شود. هم‌چنین اودو محل مناسبی برای لانه‌سازی زنبورها است از این رو منبعی از عسل برای زارعان ایبویی به شمار می‌رود. گفتنی است که این سازِ سفالی و گردن‌باریک در سرزمین‌های دیگر با قدری تفاوت نیز وجود دارد؛ برای مثال ساز گاتام در هندوستان، بوتیجا در کشور پِرو و غیره. در ایران هم با انواع مختلفی از این ساز روبه‌رو هستیم مانند: کوزهٔ بلوچستان[4] که به کوزک معروف است یا کوزهٔ کرمان که در منطقهٔ بَم و نَرماشیر رایج است و یا کوزهٔ هرمزگان که به جَله معروف است.

باید در نظر داشت که این سازِ به ظاهر ساده، هر چهار عنصر طبیعت را در خود دارد؛ به عبارتی ترکیب خاک، آب، باد (هوا) و آتش منجر به پدیدآمدن این ساز شده است. این ساز هم «ایدیوفون» - سازی که در آن از ارتعاش بدنهٔ ساز برای تولید صدا استفاده می‌شود - و هم «ائروفون» است - سازی که تولید صدا در آن با ارتعاش هوا صورت می‌گیرد. اودوی متداول، شکل کوزهٔ آب مرسومی که مردمان ایبو از آن استفاده می‌کنند را حفظ کرده و یادآور کدوی کوزه‌ای‌شکل است، هرچند که بسیاری از ویژگی‌های منحصربه‌فرد صدایی آن بواسطهٔ حفره‌ای که در کنار کوزه تعبیه شده است، شکل می‌گیرد، چرا که به نوازندگان این امکان را می‌دهد تا صداها را با استفاده از خاصیت ائروفونیک ساز زیر و بم نمایند.

کاربرد هم‌زمان اودو بعنوان وسیله‌ای خانگی و سازی کوبه‌ای، بخصوص در فرهنگ‌های سنّتی، امری تصادفی نیست. در فرهنگ مردمان ایبو سفالگری برای مردان بسیار مخاطره‌آمیز بود زیرا خاک رُس مورد نیاز از مکان‌های مقدس جمع‌آوری می‌شد؛ حضور یک مرد در آن نقاط مقدس توهینی شدید به حساب آمده و می‌توانست سبب عقیم‌شدن او گردد! دست‌کم این چیزی

1. Percussion
2. Udu

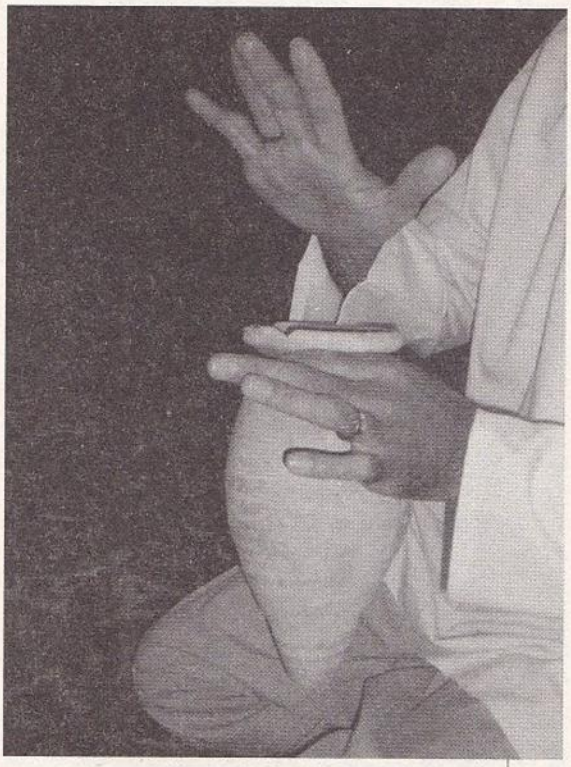
۳. Igbo ایبو، یکی از گروه‌های بزرگ قومی در نیجریه هستند. آن‌ها در جنوب شرقی نیجریه زندگی می‌کنند و به زبان ایبو، که یکی از زبان‌های محلی نیجریه است صحبت می‌کنند. بر اساس آمارهای سرشماری نیجریه در سال ۲۰۱۸، حدود ۲۴ میلیون نفر از مردمانِ نیجریه را ایبوها تشکیل می‌دهند. ایبوها دارای فرهنگ غنی و سنت‌های متنوعی هستند و موسیقی، رقص و سایر هنرها در فرهنگ‌شان جایگاه ویژه‌ای دارد.

۴. روستای کلپورگان در ۲۵ کیلومتری شهر سراوان قرار دارد. این روستایی که تنها ۷۰ کیلومتر با مرز پاکستان فاصله دارد، قدمت سفالگری‌اش به ۷ هزار سال پیش بازمی‌گردد. از ظروف سفالین این روستا می‌توان به کوزه کلپورگان اشاره کرد. این کوزه یکی از آثار هنری بی‌نظیر و اصیل زنان بلوچ است که با روش سنتی و بدون استفاده از چرخ سفالگری ساخته می‌شود. این کوزه‌ها با نقوش هندسی و منحصر به فرد خود، نماد اندیشه و خلاقیت هنرمندان این منطقه هستند که در سال ۱۳۸۱ به عنوان یکی از آثار ملی ایران به ثبت رسیده است.

بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز

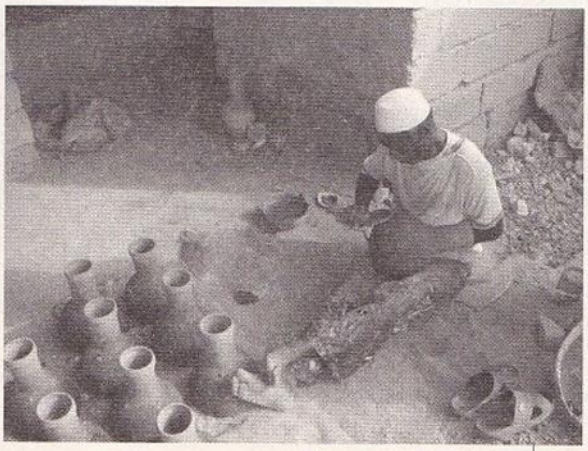
بخشی از کارگاه سفالگری در روستای کلپورگان

تصویری از نوازندگی با کوزهٔ کرمان

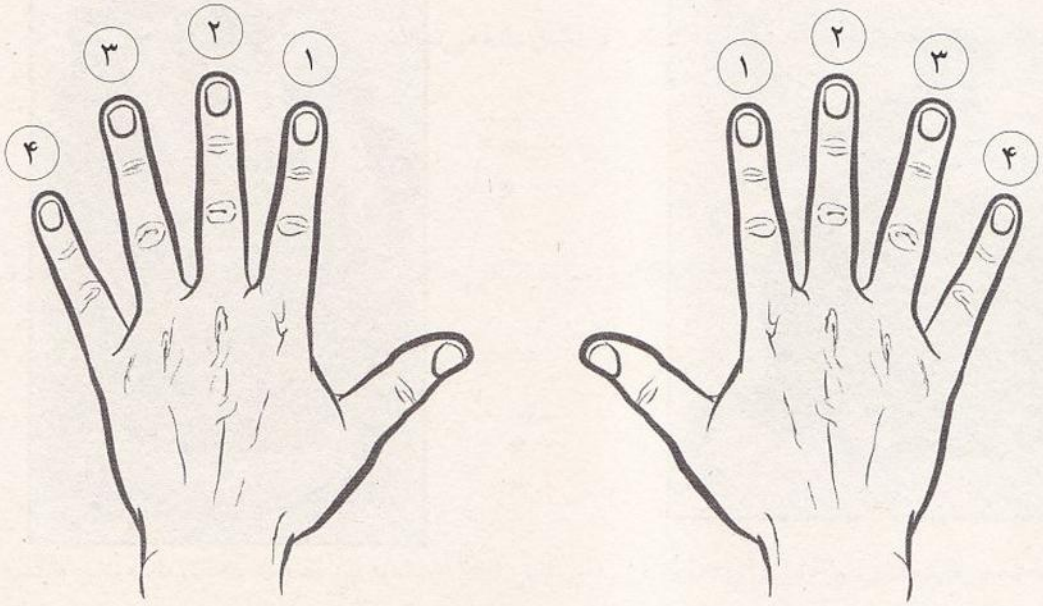
تصویری از نوازندگی با کوزهٔ هرمزگان

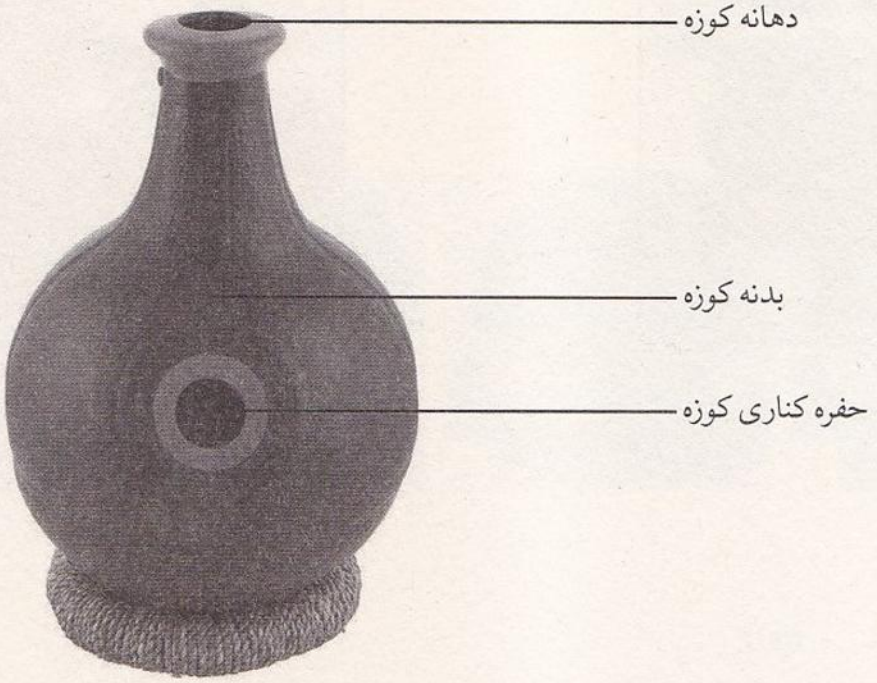
بخشی از کارگاه سفالگری در میناب هرمزگان

بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز

شماره گذاری انگشتان دست

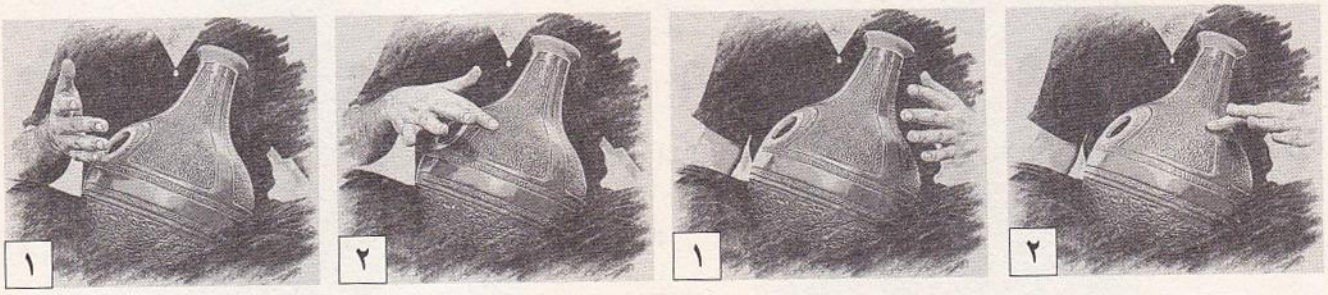

ساختمان کوزه

بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز

سلیقه، از نواختن هم‌زمان چهار انگشت و یا نواختن با انگشت سوم نیز استفاده کرد).

اجرای حرکت «گُست» Ghost

نواختن ضربه‌ای کم صدا و آرام که با کمک انگشت اشاره (انگشت شماره یک) بر روی بدنه ساز صورت می گیرد و با دو دست قابل اجرا است. این تکنیک با علامت زیر نشان داده می‌شود. (برای انجام این تکنیک می‌توان به دلخواه و بنا به سلیقه، از نواختن هم‌زمان چهار انگشت با صدای کم نیز استفاده کرد). شیوه حرکتی گست، مانند حرکت اسلپ است. گفتنی است در مواردی از گُست بر روی حفره و دهانه ساز نیز استفاده می‌شود که همان ضربه باس است اما با صدای کمی نواخته می شود.

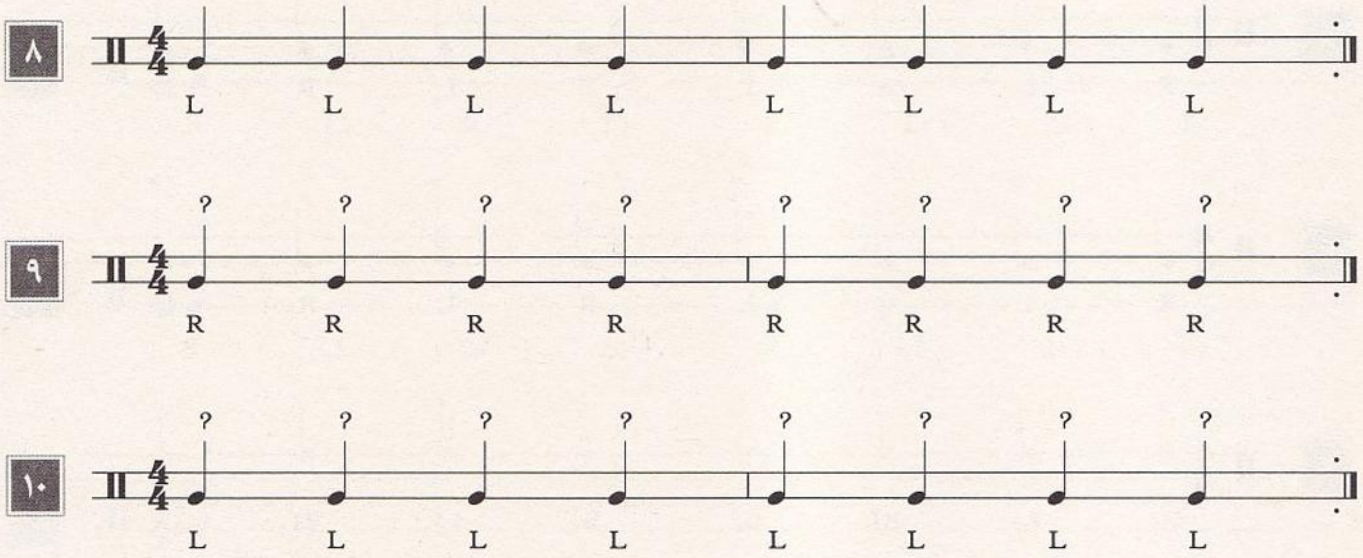
تکنیک اشاره

نواختن متوالی چهار انگشت دست چپ که از انگشت کوچک آغاز و به انگشت اشاره ختم می‌گردد و پیش از نت اصلی و متصل به آن اجرا می شود. برای نشان‌دادن این تکنیک از علامت زیر استفاده می‌شود.

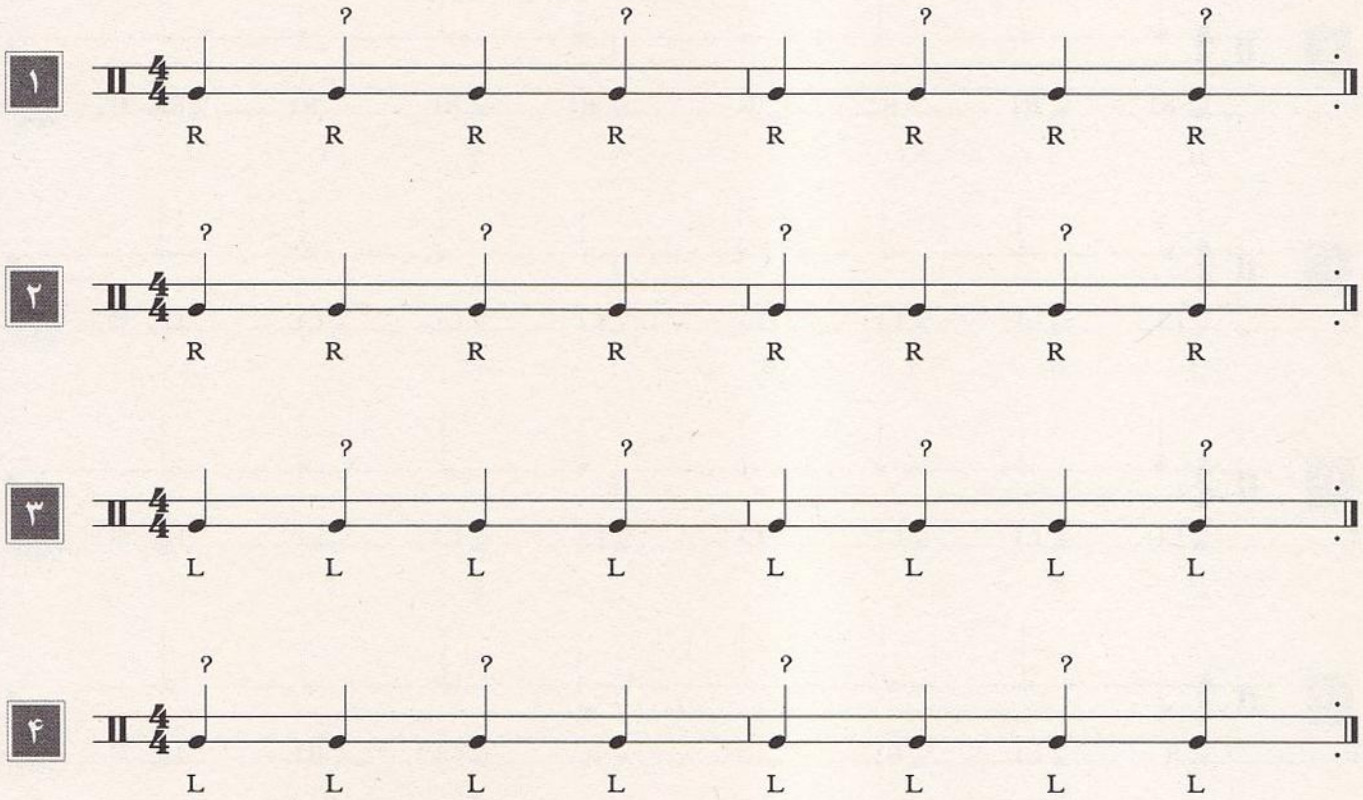

بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز

در ابتدا این الگوها را با سرعت پایین تمرین کنید و سپس کمی سرعت را افزایش دهید. استفاده از مترونوم[1] بسیار مفید خواهد بود. تمپوی پیشنهادی برای شروع بین ۶۰ تا ۸۰ bpm است.

۱. **Metronome** مترونوم ابزاری است در موسیقی که ضرباتی یکنواخت و پی‌درپی ایجاد می‌کند تا نوازندگان را در ثابت‌نگه‌داشتن سرعت یک قطعهٔ موسیقی یاری دهد. این ضربه‌ها با نظام **bpm** (ضربه در دقیقه) سنجیده می‌شوند. مترونوم در سال ۱۸۱۴ توسط فردی به نام مالزل ساخته شد. امروزه مترونوم‌های رایج به صورت مکانیکی، دیجیتالی و یا در قالب اپلیکیشن ارائه می شوند.

بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز

HOW TO PLAY THE UDU
MOHAMMADREZA RAEESI
FROM BEGINNER TO ADVANCED

شیوه نوازندگی اودو

محمدرضا رئیسی

از مبتدی تا پیشرفته

اودو(کوزه) یک ساز کوبه‌ای منحصر به فرد است که اصل و ریشهٔ آن به موسیقی سنتی نیجریه برمی‌گردد. این ساز در موسیقی امروز محبوبیت بسیاری پیدا کرده است و در ژانرهای مختلفی از موسیقی جهانی تا جز و حتی پاپ به کار گرفته می‌شود.

کتاب پیش‌رو، به ریشه‌های سازِ اودو پرداخته است و تاریخچهٔ آن، از منشأ سنتی‌اش در نیجریه تا جایگاهش در موسیقی امروز را بررسی می‌کند. در ادامه، آموزش‌های عملی در قالب ارائهٔ نت‌های موسیقی برای نواختن آن و تکنیک‌های ساده و پیشرفته برای ایجاد صداها و ریتم‌های متنوع را در این کتاب خواهید دید. در پایان نقش کاربردی اودو در سبک‌ها و ژانرهای مختلف موسیقی، که در نواختن ریتم‌هایی از سراسر جهان قابل مشاهده است، بررسی خواهد شد.

www.nayoney.com
www.mohammadreza-raeesi.com
mohammadreza.raeesi

ISMN:979-0-802638-61-7
9 790802 638617

نشر نای و نی

بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز